

بسمه تعالی

دانشگاه آزاد اسلامی واحد اهواز
مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

نام و نام خانوادگی مدرس: مهرداد شریفی	آخرین مدرک تحصیلی: اپیدمیولوژی بیماریهای شایع در ایران کارشناسی ارشد
رشته تحصیلی: آموزش پرستاری (گرایش بهداشت جامعه)	رتبه دانشگاهی: مربی
	گروه آموزشی: پرستاری

رشته تحصیلی فراگیران: پرستاری	مقطع: کارشناسی	ترم: ۲	تعداد فراگیران: ۴۶
-------------------------------	----------------	--------	--------------------

عنوان درس به طور کامل:	نوع درس:	تئوری ☒	عملی ☐	کار آموزشی ☐	تعداد واحد: ۱
زمان شروع کلاس: ۹۵/۶/۲۵	زمان خاتمه کلاس: ۹۵/۱۰/۱۳	پایان ترم:			

مراحل ارزشیابی	مرحله ای ☐	تکوینی ☐			
حضور و غیاب ... ۲/۵ درصد از نمره نهایی (۰/۵ نمره)					
مشارکت فعال در بحثهای گروهی ۷/۵ درصد از نمره نهایی (۱/۵ نمره)					
انجام صحیح و به موقع تکالیف ۵ درصد از نمره نهایی (۱ نمره)					
بررسی و ارائه گزارش وضعیت اپیدمیولوژی یک بیماری اندمیک منطقه ۱۵ درصد از نمره نهایی (۳ نمره)					
امتحان پایان ترم: ۷۰ درصد از نمره نهایی (۱۴ نمره)					
نوع امتحان پایان ترم	شفاهی ☐	تشریحی ☒	چند گزینه ای ☒	صحیح و غلط ☐	جور کردنی ☒

شرحی از درس: آشنایی دانشجویان با اصول همه گیرشناسی و کاربرد آن در تجزیه و تحلیل مشکلات بهداشتی جامعه، مفاهیم سلامت و بیماری، پیشگیری و سطوح آن، غربالگری، تغییرات شدت بیماری و مراحل سیر بیماری، مدل‌های اپیدمیولوژیک برخورد با بیماریها و شاخصهای بهداشتی و مرور انواع مطالعات اپیدمیولوژیک. سپس بر اساس این مفاهیم به بررسی اپیدمیولوژیک بیماریهای عفونی شایع و بیماریهای غیرواگیر و بیماریهای مشترک بین انسان و حیوان پرداخته می‌شود.

منابع اصلی تدریس درس مورد نظر:

1. Robert H. Friis, **Epidemiology for Public Health Practice, Third edition, 2003.**
۲. حسینی میرمحمد، اصول اپیدمیولوژی و مبارزه با بیماری‌ها برای پرستاران، انتشارات بشری، تهران، ۱۳۸۵
۳. احمدی کامران، اپیدمیولوژی (پارک ۲۰۰۲)، فرهنگ فردا، تهران، ۱۳۸۷
۴. حاتمی، حسین و همکاران. کتاب جامع بهداشت عمومی، انتشارات ارجمند، تهران، ۱۳۸۵
۵. ک. پارک. ترجمه رفایی شیرپاک خسرو، درسنامه طب پیشگیری و پزشکی اجتماعی، انتشارات ایلیا، تهران، ۱۳۸۲
۶. عزیزی فریدون، جانقربانی محسن، حاتمی حسین. اپیدمیولوژی و کنترل بیماری‌های شایع در ایران، انتشارات خسروی با همکاری پژوهشکده علوم و غدد درون‌ریز متابولیسم بهشتی، تهران، ۱۳۸۹

اهداف کلی درس:

۱. آشنا ساختن دانشجویان به اصول اپیدمیولوژی و پزشکی پیشگیری، علل ایجاد و چگونگی انتشار بیماری‌ها در جامعه.
۲. کسب اطلاعات اختصاصی راجع به اپیدمیولوژی بعضی از بیماری‌های شایع کشور.
۳. توانمند ساختن دانشجو در استفاده از دانش و آموخته‌های خود جهت ارائه جنبه‌های اپیدمیولوژیک یک بیماری (واگیردار، مزمن) در سطح جامعه.

*جلسه اول

نام مدرس: شریفی

عنوان مبحث: تعریف و تاریخچه اپیدمیولوژی، مفاهیم اپیدمیولوژی

اهداف اختصاصی:

۱. علوم مرتبط با سلامت را بر اساس محتوا، اهداف و روشهای تحقیق آنها طبقه‌بندی نماید.
۲. حداقل ۲ مورد از تفاوت‌های طب بالینی با اپیدمیولوژی را بیان نماید.
۳. اپیدمیولوژی را تعریف کرده و متغیرهای مهم در این تعریف را نشان دهد.
۴. اهداف عمده و فوری علم اپیدمیولوژی را بیان نماید.
۵. نحوه دسترسی اپیدمیولوژی به مشکلات مربوط به سلامت/بیماری را نام ببرد.
۶. پرسش‌هایی که اپیدمیولوژیست با آن مواجهه است را بیان کند.
۷. کاربرد اپیدمیولوژی در پرستاری را شرح دهد.
۸. مفاهیم رایج در اپیدمی تعریف کند.

حیطه : شناختی ■ عاطفی □ روانی حرکتی □

روش آموزشی: سخنرانی، بحث و گفتگو

وسيله کمک آموزشی: کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، وایت‌برد

*جلسه دوم

نام مدرس: شریفی

عنوان مبحث: مفهوم سلامت، بیماری، مدل‌های اپیدمیولوژیک و کاربرد آن در کنترل و پیشگیری از بیماری‌ها، سیر طبیعی بیماری‌ها

اهداف اختصاصی:

۱. اهمیت مفهوم تندرستی را شرح دهد.
۲. سلامتی را از دیدگاه WHO تعریف و انتقادات وارده بر آن را بیان کند.
۳. حداقل ۴ بعد سلامتی را نام ببرد.
۴. الگوهای سلامتی را بر اساس دیدگاه اسمیت شرح دهد.
۵. مفهوم کوه یخ بیماری و طیف سلامتی/بیماری را شرح دهد.
۶. واژه‌های Disease, Illness & Sickness را با هم مقایسه کند.
۷. نظریه‌های مطرح در مورد علت بیماری را بیان نماید.
۸. نظریه میکروبی را شرح دهد.
۹. نظریه علیت چندعاملی را شرح دهد.
۱۰. مثلث اپیدمیولوژی را رسم کرده و ارتباط اجزای آن را با هم نشان دهد.
۱۱. شبکه علیت را برای یک بیماری مزمین رسم نماید.
۱۲. حداقل یکی از طبقه‌بندی‌های مربوط به سیر طبیعی بیماری‌ها را شرح دهد.

حیطه : شناختی ■ عاطفی □ روانی حرکتی □

روش آموزشی: مشارکتی، بحث و گفتگو

وسيله کمک آموزشی: کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، وایت‌برد

*جلسه سوم

نام مدرس: شریفی

عنوان مبحث: پیشگیری و سطوح آن، غربالگری و نقش آن در کشف بیماری‌ها و حفظ سلامت مردم

اهداف اختصاصی:

۱. واژه پیشگیری را تعریف کند و سطوح پیشگیری را بیان نماید.
۲. پیشگیری نخستین را با سطح اول مقایسه نماید.
۳. هدف پیشگیری سطح اول را توضیح دهد و استراتژیهای WHO در سطح اول را شرح دهد.
۴. دو اصل اساسی در اجرای موثر سطح دوم را بیان نماید.
۵. هدف از اجرای پیشگیری سطح سوم را شرح دهد.
۶. اهمیت اجرای برنامه غربالگری را شرح دهد و کاربردهای غربالگری را بیان نماید.
۷. غربالگری را با بیماریابی مقایسه کند.

۸. معیارهای اساسی غربالگری را نام ببرد.
۹. معیارهای ضروری در یک آزمون غربالگری را بیان نماید.
۱۰. تفاوت حساسیت و ویژگی در یک آزمون غربالگری را ذکر کرده و بتواند حساسیت و ویژگی یک آزمون غربالگری را محاسبه نماید

حیطه : شناختی ■ عاطفی □ روانی حرکتی □

روش آموزشی: سخنرانی، بحث و گفتگو
وسيله کمک آموزشی: کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، وایتبرد

*جلسه چهارم

نام مدرس: شریفی

عنوان مبحث: شاخص‌ها و میزان‌های بهداشتی و کاربرد آن در اپیدمیولوژی

اهداف اختصاصی:

۱. ویژگی‌های یک نشانگر را بیان نماید و نشانگرهای سلامت را نام ببرد.
۳. ابزارهای اصلی اندازه‌گیری در اپیدمیولوژی را ذکر کند.
۴. میزان را تعریف و نحوه محاسبه آن را بیان نماید.
۵. انواع گوناگون میزان را شرح دهد و تناسب را با میزان مقایسه نماید.
۶. نسبت را تعریف کند و حداقل دو مثال برای میزان، نسبت و تناسب بنویسد.
۹. محدودیت‌های اطلاعات مربوط به نشانگر مرگ و میر را ذکر کند.
۱۰. نحوه محاسبه میزان مرگ و میر شیرخواران (IMR) را بیان نماید.
۱۱. نحوه محاسبه میزان کشندگی بیماری و مرگ و میر زنان باردار را بیان نماید.
۱۲. امید به زندگی و میزان بقا را تعریف کند.
۱۳. میزان بروز را با شیوع مقایسه کند و ارتباط بین میزان بروز و شیوع را نشان دهد.
۱۴. کاربردهای میزان شیوع و بروز را با هم مقایسه نماید.
۱۵. تفاوت شاخص سولیوان را با DALY شرح دهد.

حیطه : شناختی ■ عاطفی □ روانی حرکتی □

روش آموزشی: سخنرانی، بحث و گفتگو
وسيله کمک آموزشی: کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، وایتبرد

*جلسه پنجم

نام مدرس: شریفی

عنوان مبحث: روش‌های مطالعات اپیدمیولوژی (مشاهده‌ای، تجربی)

۱. مطالعات اپیدمیولوژی را طبقه‌بندی کند و نام ببرد.
  ۲. مطالعات مشاهده‌ای را ذکر کند.
  ۳. مطالعات توصیفی و تحلیلی را با هم مقایسه کند.
  ۴. مراحل مختلف کار در یک مطالعه توصیفی را شرح دهد.
  ۵. تفاوت مطالعه طولی و مقطعی را بیان نماید.
  ۶. ویژگی‌های یک فرضیه کامل را ذکر کند.
  ۷. حداقل دو مورد از کاربردهای اپیدمیولوژی توصیفی را شرح دهد.
  ۸. مراحل اجرای یک مطالعه موردشاهدی را شرح دهد.
  ۹. کاربردهای مطالعه موردشاهدی را بیان نماید. ۱۰. مزایا و محدودیت‌های مطالعه موردشاهدی را شرح دهد.
  ۱۱. ویژگی و کاربردهای مطالعات همگروهی را بیان نماید.
  ۱۲. مراحل اجرای مطالعه همگروهی را بیان نماید.
- اهداف اختصاصی:
۱۳. ویژگی‌های مطالعات تجربی را ذکر کند.

حیطه : شناختی ■ عاطفی □ روانی حرکتی □

روش آموزشی: سخنرانی، بحث و گفتگو
وسیله کمک آموزشی: کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، وایتبرد

*جلسه ششم

نام مدرس: شریفی

عنوان مبحث: انواع اپیدمی‌ها و جنبه‌های انتقال بیماری / بازپدیدی و نوپدیدی بیماری‌ها
اهداف اختصاصی:

۱. همه‌گیری را تعریف کند و برای آن مثال‌هایی ذکر نماید.
۲. اهداف بررسی یک همه‌گیری را بیان کند.
۳. الگوهای مختلف همه‌گیری را شرح دهد.
۴. همه‌گیری‌های تک‌منبعی لحظه‌ای و مداوم را با یکدیگر مقایسه نماید.
۵. برای انواع الگوهای همه‌گیری مثال‌هایی را ارائه دهد.
۶. مراحل بررسی یک همه‌گیری را شرح دهد.
۷. نوپدیدی و بازپدیدی را تعریف نموده و مثال‌های مناسبی را ارائه دهد.
۸. عوامل موثر بر نوپدیدی و بازپدیدی بیماری‌ها را نام ببرد.
۹. گذار اپیدمیولوژیک را توضیح دهد.
۱۰. تاثیر پدیده ال‌نینو بر بهداشت عمومی را شرح دهد.

حیطه: شناختی عاطفی روانی حرکتی

روش آموزشی: سخنرانی، بحث و گفتگو
وسیله کمک آموزشی: کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، وایتبرد

*جلسه هفتم

نام مدرس: شریفی

عنوان مبحث: جنبه‌های اپیدمیولوژیک بیماری‌های عفونی و بیماری‌های مشترک انسان و حیوان (اوریون، سرخک، سرخجه، سل، دیفتری، کزاز، سیاه‌سرفه، هاری، تب کریمه کنگو)

اهداف اختصاصی:

۱. بیماری‌های قابل پیشگیری با واکسن را نام ببرد.
۲. اهمیت بهداشتی مبارزه با بیماری‌های قابل پیشگیری با واکسن را توضیح دهد.
۳. دوره‌نهفتگی و سیر طبیعی بیماری‌های عفونی را شرح دهد.
۴. روند زمانی بیماری‌های عفونی را شرح دهد.
۵. منابع و مخازن بیماری‌های عفونی را شرح دهد.
۶. حساسیت و مقاومت در مقابل بیماری‌های عفونی را شرح دهد.
۷. اهمیت بهداشتی بیماری‌های مشترک انسان و دام را توضیح دهد و چند مورد از بیماری‌های مشترک انسان و دام را نام ببرد.
۸. اهمیت بهداشتی هاری را توضیح دهد.
۹. سیر طبیعی بیماری هاری را شرح دهد و منابع و مخازن هاری را نام ببرد.
۱۰. وضعیت جهانی و منطقه‌ای هاری را تشریح کند و راه‌های انتقال آن را توضیح دهد.
۱۱. اساس کنترل و پیشگیری از هاری در انسان را بیان کند.
۱۲. اهمیت بهداشتی تب کریمه کنگو را توضیح دهد.
۱۳. سیر طبیعی بیماری تب کریمه کنگو را شرح دهد و منابع و مخازن آن را نام ببرد.

حیطه: شناختی عاطفی روانی حرکتی

روش آموزشی: مشارکتی، بحث و گفتگو
وسیله کمک آموزشی: کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، وایتبرد

*جلسه هشتم

عنوان مبحث: جنبه‌های اپیدمیولوژیک بیماری‌های منتقله از راه جنسی و بیماری‌های غیرواگیر مزمن (سوزاک، سفلیس، هرپس سیمپلکس، چاقی، استئوپروز و سرطانها)

اهداف اختصاصی:

۱. اهمیت بیماری‌های مقاربتی را بیان نموده و آنها را طبقه‌بندی کند.
۲. عوارض عفونت‌های مقاربتی را بیان نماید.
۳. تدابیر کلی پیشگیری از عفونت‌های مقاربتی را شرح دهد.
۴. عامل، دوره‌نهفتگی و سیر طبیعی بیماری سفلیس را بیان کند.
۵. اقدامات پیشگیری و درمانی از سفلیس را شرح دهد.
۶. عامل، دوره‌نهفتگی و سیر طبیعی بیماری سوزاک را بیان کند.
۷. اقدامات پیشگیری و درمانی از سوزاک را شرح دهد.
۸. عامل، دوره‌نهفتگی و سیر طبیعی عفونت ناشی از ویروس هرپس سیمپلکس را بیان کند.
۹. اقدامات پیشگیری و درمانی از ویروس هرپس سیمپلکس را بیان کند.
۱۰. اهمیت پیشگیری از پدیده چاقی را توضیح دهد و چاقی را تعریف کند.
۱۱. منظور از چاقی شکمی را بیان کند.
۱۲. عوامل اتیولوژیک چاقی را بیان کند.
۱۳. اقدامات پیشگیری در زمینه چاقی را شرح دهد.
۱۴. استئوپروز را تعریف و طبقه‌بندی کند.
۱۵. عوامل سبب‌شناختی در ابتلا به استئوپروز را بیان نماید.
۱۶. اقدامات پیشگیری از ابتلا به استئوپروز را توضیح دهد.
۱۷. اقدامات پیشگیری در زمینه سرطانها را شرح دهد.

نام مدرس: شریفی

حیطه : شناختی ■ عاطفی □ روانی حرکتی □

روش آموزشی: مشارکتی، بحث و گفتگو

وسيله کمک آموزشی: کامپیوتر، ویدئوپروژکتور، وایت‌برد

*جلسه نهم

نام مدرس: شریفی

عنوان مبحث: بررسی و ارائه گزارش وضعیت اپیدمیولوژی یک بیماری اندمیک منطقه توسط دانشجویان